

TORF I WYROBY Z TORFU	NORMA BRANŻOWA	BN-70 0520-04
	Wyroby z torfu Podstawowa charakterystyka	
		Grupa katalogowa I 14

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest podstawowa charakterystyka wyrobów z torfu.

1.2. Normy związane

PN-70/G-02500 Torf Genetyczny podział surowca

2. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA

2.1. Torf - surowiec - utwór akumulacyjny pochodzenia organicznego, głównie roślinnego, powstały w wyniku procesu torfienia przebiegającego w określonych warunkach wodnych, powietrznych i mikrobiologicznych, składający się ze szczątków roślinnych w różnym stopniu zhumifikowanych oraz humusu torfowego. Według przyjętego umownie kryterium zawartość części mineralnych (zawartość popiołu) w torfie nie przekracza 80%. Rozróżnianie typów, rodzajów i gatunków torfu podaje PN-70/G-02500.

2.2. Wyrób z torfu - wyrób uzyskany w wyniku przeróbki torfu określonego typu, rodzaju, gatunku i określonej jakości w celu nadania dodatkowych określonych cech fizycznych, chemicznych i użytkowych. Wyrób z torfu może występować jako wyrób gotowy lub jako półprodukt do dalszej przeróbki w celu uzyskania innego, bardziej uszlachetnionego wyrobu gotowego.

2.3. Torf rozdrobniony (frezowany) - wyrób uzyskany z wierzchniej warstwy złoża torfowego przez mechaniczne skrawanie (frezowanie) i będący mieszaniną ziaren torfu o wielkości do 30 mm.

W zależności od typu torfu, jego stopnia rozkładu i zawartości popiołu oraz w zależności od wilgotności, wartości opałowej i gęstości nasypowej (ciężaru nasypowego) wyrobu torf rozdrobniony (frezowany), jako wyrób gotowy, stosowany jest do spalania przemysłowego w specjalnych paleniskach lub jako półprodukt stosowany do dalszego przerobu (głównie do produkcji brykietów torfowych).

2.4. Torf cegielkowy - wyrób otrzymany z przemieszania masy torfowej i uformowany w postaci określonych wymiarów cegiełek wyrzynanych (wycinanych) bezpośrednio ze złoża torfowego lub z odsączonego i podsuszonego osadu uzyskanego przez wymywanie torfu ze złoża strumieniem wody pod ciśnieniem.

W zależności od typu torfu, jego stopnia rozkładu i zawartości popiołu oraz w zależności od wilgotności, wartości opałowej i wytrzymałości na kruszenie się wyrobu torf cegielkowy, jako wyrób gotowy, stosowany jest do celów opałowych lub uzyskany przez wyrzynanie (wycinanie) stosowany jest jako półprodukt do dalszego przerobu.

2.5. Brykiety torfowe - wyroby w postaci foremnych kształtek o określonych wymiarach, określonej wytrzymałości na kruszenie się oraz nasiąkliwości i wartości opałowej - wykonanych przez sprasowanie pod znacznym ciśnieniem torfu określonego typu, uprzednio odpowiednio rozdrobnionego, o określonym stopniu rozkładu i zawartości popiołu; brykiety wykonywane są z dodatkiem lub bez dodatku odpowiedniego lepiszcza.

2.6. Półbrykiety torfowe - wyroby wg 2.5 lecz o niższej wartości opałowej i wyższej wilgotności.

2.7. Podpałka torfowa - wyrób w postaci brył o nieregularnych lub foremnych kształtach, o określonych wymiarach i wilgotności, dodatkowo nasycony określonymi środkami obniżającymi temperaturę zapłonu i podwyższającymi temperaturę płomienia, wykonany z torfu określonego typu, stopnia rozkładu i zawartości popiołu.

2.8. Torf ogrodnicy - wyrób o określonym rozdrobnieniu, wilgotności, określonej pojemności wodnej, zawartości suchej masy w jednostce objętości i odczynie pH, wykonany z torfu o określonej zawartości popiołu; jest półproduktem do produkcji podłoży torfowych (substratów torfowych) i mieszanek nawozowych torfowo-mineralnych; stosowany jest również jako składnik ziem ogrodniczych.

2.9. Ściółka torfowa - wyrób o określonej gęstości nasypowej (ciężarze nasypowym), stopniu rozdrobnienia, zawartości wełnianki, wilgotności i całkowitej pojemności wodnej, wykonany z torfu określonego typu, stopnia rozkładu, zawartości popiołu i odczynu pH.

W zależności od jakościowych wskaźników cech torfu i wyrobu rozróżnia się ściółkę stosowaną głównie do ścielenia pod drób oraz ściółkę oborową. Ściółka drobiowa charakteryzuje się wyższymi wskaźnikami jakości aniżeli ściółka oborowa.

Centralne Biuro Studiów i Projektów Przemysłu Drobno Drobprojekt
Ustanowiona przez Przewodniczącego Komitetu Drobnej Wytwórczości dnia 25 sierpnia 1970 r
jako norma obowiązująca w zakresie terminologii od dnia 1 stycznia 1971 r
(Mon Pol nr 37/1970 poz 282)

2.10. Torf rolniczy - wyrób o luźnej konsystencji, bez rdzawych plam i konkrecji, o określonej wilgotności, stopniu rozdrobnienia i zawartości zanieczyszczeń, wykonany z torfu określonego typu, stopnia rozkładu, zawartości popiołu i odczynu pH.

W zależności od jakościowych wskaźników cech torfu i wyrobu rozróżnia się torf rolniczy jako wyrób gotowy do bezpośredniego nawożenia gleby (melioracja gleby), do kompostowania ze składnikami płynnymi i stałymi, do przechowywania obornika na gnojowni oraz jako półprodukt do produkcji mieszanek nawozowych torfowo-mineralnych

2.11. Komposty torfowe - wyroby uzyskane przez kompostowanie w określonym czasie i warunkach torfu rolniczego o ustalonych wskaźnikach jakości z płynnym lub stałym jednym lub kilkoma określonymi składnikami organicznymi lub nieorganicznymi lub łącznie z organicznymi i nieorganicznymi, stosowane do nawożenia gleby.

2.12. Mieszanki nawozowo-torfowo-mineralne - wyroby wykonane przez zmieszanie torfu rolniczego lub ogrodniczego o określonych wskaźnikach jakości z jednym lub kilkoma podstawowymi nawozami mineralnymi (NPK) i ewentualnie z mikroelementami lub z dodatkiem wapna jako środka odkwaszającego według ustalonych receptur, stosowane do nawożenia gleby lub jako składnik ziem ogrodniczych.

2.13. Doniczki torfowe - wyroby o określonych kształtach, wymiarach, wytrzymałości na zginanie i przebiecie, przenikalności wody i powietrza oraz zdolności wchłaniania wody, ewentualnie z dodatkiem nawozów mineralnych, wykonane z torfu określonego typu, stopnia rozkładu i rozdrobnienia, zawartości popiołu i odczynu pH.

W zależności od sposobu produkcji i wskaźników jakości cech torfu i wyrobu rozróżnia się doniczki monolitowe - bezpośrednio wyrzynane ze złoża torfowego i doniczki formowane - uzyskane ze sprasowania mieszaniny torfu, określonego surowca włóknistego organicznego pochodzenia nietorfowego oraz określonych nawozów organicznych.

Doniczki torfowe stosowane są w ogrodnictwie do uprawy rozsąd warzyw i kwiatów oraz w leśnictwie do uprawy materiału szkółkarskiego ozdobnego

2.14. Podłoża torfowe (substraty torfowe) - wyroby wykonane przez zmieszanie torfu ogrodniczego o określonych wskaźnikach jakości z podstawowymi nawozami mineralnymi (NPKMg) i mikroelementami oraz ewentualnie z dodatkiem wapna jako środka odkwaszającego według ustalonych receptur, stosowane jako ziemia ogrodnicza w uprawie kwiatów i warzyw.

2.15. Borowina naturalna - wyrób o konsystencji mazistej, wilgotności ponad 75%, nie przemrożony, uzyskany z torfu o dużym stopniu rozkładu, stosowany w leśnictwie jako wyrób gotowy do okładów i kąpeli borowinowych lub jako półprodukt do dalszego przetwórstwa.

2.16. Pasty borowinowe - wyroby gotowe będące zawiesiną wodną borowiny naturalnej, o wilgotności w granicach 80 + 90% i nie wytrącające się w czasie przechowywania; mogą być stosowane jako okłady z dodatkiem określonych związków chemicznych podnoszących leczniczą zdolność działania

2.17. Torf opatrunkowy - wyrób o określonej wilgotności, uzyskany z torfu określonego gatunku, o niskim stopniu rozkładu i kwaśnym odczynie pH, stosowany w lecznictwie jako działający bakterio-bójczo materiał opatrunkowy oraz na podkłady pod pieluszki dla niemowląt

2.18. Wełnianka torfowa - wyrób składający się z określonych włókien i pochewek wełnianki wydzielonych podczas przerobu na określone inne wyroby - półproduktu torfowego zawierającego torf określonego typu o stopniu rozkładu poniżej 25% Wyrób stosowany jest w przemyśle jako materiał tapicerski, włókienniczy i melioracyjny

2.19. Torf odlewniczy - wyrób o wielkości ziaren do 5 mm, określonej wilgotności i zawartości włókien w odsiewie, uzyskany z torfu określonego stopnia rozkładu, zawartości popiołu i zawartości siarki Wyrób jest stosowany w przemyśle odlewniczym jako dodatek do mas formierskich i rdzenio-wych.

2.20. Półkoks torfowy - wyrób o określonej wielkości i zawartości ziarna właściwego i podziarna, zawartości wilgoci, części lotnych, popiołu i siarki, uzyskany z torfu cegielkowego poddanego procesowi rozkładowej destylacji (wytłewanie) w temperaturze do 550°C

Wyrób stosowany jest w przemyśle chemicznym i metalurgicznym lub jako półprodukt do dalszego przerobu.

2.21. Płyty izolacyjne z torfu - wyroby uzyskane przez odpowiednie rozdrobnienie, sprasowanie i wysuszenie określonego surowca torfowego o niskim stopniu rozkładu. Płyty mogą zawierać wełniankę lub inne włókna dla zwiększenia mechanicznej wytrzymałości oraz środki grzybobójcze, zaroodporne i wodochłonne, a także odpowiednie lepiszcze Wyrób o określonych wymiarach, stosowany w budownictwie.

2.22. Koks torfowy - wyrób wg 2.20, lecz poddany procesowi rozkładowej destylacji (wytłewanie) w temperaturze ponad 550°C.

2.23. Czerń torfowa - wyrób o określonych cechach fizycznych i chemicznych uzyskany ze zmiełenia półkoku torfowego Wyrób stosowany jako pigment w produkcji farb.

2.24. Węgiel aktywny torfowy - wyrób uzyskany z bezpośredniego odpowiedniego przerobu surowca torfowego o niskiej zawartości popiołu albo uzyskany przez aktywowanie półkoku lub koku torfowego parą wodną lub dodatkiem środków chemicznych Stosowany głównie do oczyszczania gazów i cieczy,

do osuszania gazów lub jako jeden ze składników szlachetnych węgla aktywnych.

2.25. Woski torfowe - wyroby naturalne lub uszlachetnione, rozpuszczalne w organicznych rozpuszczalnikach (np. benzyna, benzen, alkohol-benzen) uzyskane z określonych gatunków surowca torfowego i uwolnione od związków towarzyszących o niższej użyteczności (żywice i asfalty torfowe). Wyroby stosowane w przemyśle chemicznym w zastępstwie wosków montanowych.

2.26. Wody powytłewne z torfu - wyroby uboczne procesu rozkładowej destylacji (wytłewania) określonego surowca torfowego. W skład wyrobu wchodzi rozpuszczone w wodzie kwasy organiczne (głównie kwas octowy), fenol i niektóre jego homologi, związki azotu (amoniak, omyjanowódór) i smoły.

2.27. Smoły torfowe - wyroby uboczne procesu rozkładowej destylacji (wytłewania) określonego surowca torfowego, uzyskane w temperaturze w granicach $200 + 550^{\circ}\text{C}$, o konsystencji ciekłej lub półstałej mazistej, barwy czarnej i odczynu kwaśnego; częściowo rozpuszczalne w wodzie.

2.28. Gaz torfowy - wyrób uboczny procesu rozkładowej destylacji (wytłewania) określonego surowca torfowego, zawierający dwutlenek węgla i wodę oraz wiele innych związków chemicznych w stanie gazowym, parowym i jako zawiesiny stałe (pyły), charakteryzujący się silnym swoistym zapachem, bardzo niską wartością opałową zależną od wilgotności surowca torfowego. Gazem torfowym jest również wyrób uzyskany z całkowitego zgazowania surowca torfowego lub koksu torfowego w temperaturze powyżej 800°C , stosowany do celów opałowych lub jako surowiec dla przemysłu chemicznego.

2.29. Żywice torfowe - wyroby uboczne uzyskane przy uszlachetnianiu wosków naturalnych torfowych; mają wyższą od wosków liczbę kwasową, niższą temperaturę mięknięcia i lepszą rozpuszczalność.

2.30. Asfalty torfowe - wyroby uboczne uzyskane przy uszlachetnianiu naturalnych wosków torfowych, pozostające po oddzieleniu wosków i żywic.

2.31. Preparaty drożdżowo-alkoholowe z torfu - wyroby uboczne uzyskane w wyniku kwasowej hydrolizy torfu typu wysokiego i stopnia rozkładu poniżej 20%. Wyroby stosowane do produkcji drożdży pastewnych i alkoholu etylowego.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE do BN-70/0520-04

1. Istotne zmiany w stosunku do PN-64/G-02501

a) zastąpiono dotychczasowe określenia nazw wyrobów ich podstawową charakterystyką bez podawania wskaźników jakości wyrobów uwzględnionych w normach przedmiotowych,

b) powołano nowo ustanowioną normę uwzględniającą podział wyrobów z torfu.

Dotychczas obowiązująca PN-64/G-02501 Przetwory i produkty torfowe. Podział, nazwy i określenia zostaje unieważniona z dniem 31 grudnia 1970 r.

2. Wykaz norm przedmiotowych w zakresie wyrobów z torfu wg stanu na dzień 1 lipca 1970 r.

PN-69/G-98002 Ściółka torfowa

PN-63/G-98003 Torf opałowy kawałkowy

PN-70/G-98011 Torf rolniczy

PN-56/G-98012 Torf opałowy frezowany

PN-63/G-98013 Brykiety torfowe

PN-64/G-98014 Półbrykiety torfowe

PN-63/G-98015 Podpałka torfowa

PN-70/G-98016 Torf ogrodniczy

BN-64/0522-01 Kompost obornikowo-torfowy

BN-69/0523-01 Koks torfowy

BN-70/0523-02 Torf odlewniczy

W opracowaniu są dwie normy branżowe, jedna na podłoża torfowe (substraty torfowe) i druga na mieszanki nawozowe torfowo-mineralne.